

ЧУДНА ИМЕНА НЕКИХ РЕКА У РУСКОЈ ФЕДЕРАЦИЈИ

На огромним пространима Руске федерације (17,05 мил. km²) осим Руса живе и припадници других 120 несловенских народа: Татари, Чуваши, Мордвини, Јакути, Осетинци, Калмици, Чечени... Они сачињавају око 18 одсто становништва Руске федерације, а говоре на својим језицима, мада већина зна и руски (око 80% Јевреја кажу да им је руски језик матерњи). Своје воде (реке и језера) називају на својим језицима.

Највећу реку у источном Сибиру Евенци називају Јељујоне, јакути Орјус, а Бурјати Зулхе. Руси, који су на ту реку стигли 1622. године, прихватили су евенски назив реке, али су га преиначили у свету познати назив, Лену дугу 4.400 km. Сам назив лена значи река.

Невероватно али истинито

У Витим (дуг 1.837 km), десну притоку Лене, утичу његова лева притока Мама (406 km) и Муја (288 km). У другу десну притоку Лене улива се Алдан (2.273 km), а у њега утиче десна притока Маја (1.053 km). Мома (480 km) је десна притока Индигирке (1.726 km). Западно од Моме тече Јана (872 km) и утиче у море Лаптјевих.

Хрома (685 km) тече кроз тундру и мочваре и утиче у Источно сибирско море. Пеза (363 km) је десна притока Мезења (966 km). Она настаје спајањем десне саставнице Рочуге (152 km) и леве саставнице Блуднаје (150 km). Аха (630 km) је ранији назив реке Оке, притоке Братског вештачког језера (5.470 km²) на реци Ангари (1.779 km), отоци Бајкалског језера (31.500 km²). Река Јула (205 km) је десна притока Пинеге (779 km), а ова је десна притока Северне Двине (744 km, са десном саставницом Југом 1.318 km). Куја (245 km) је десна притока Усе (565 km), а ова десна притока Печоре (1.809 km).

Кова (518 km) је лева притока Ангаре, а Она (1.012 km) је лева притока Тасејеве (1.319 km са саставницом Удом 1.203 km), а ова утиче као лева притока у Ангару. Моша (148 km) је десна притока Оњеге (416 km), док је Ана (160 km) десна притока Абакана (514 km). Југ (574 km) је лева саставница Северне Двине, а у нашим крајевима ретко мушко

име. На јужном Уралу на 227 m надморске висине лежи језеро Ирџаш површине 53,5 km² и дубине до 18 m. Из тог језера истиче река Теча (315 km), десна притока исета (505 km) у сливу Оба (3.650 km). Око 580 km североисточно од изворишта Тече је река Кума (530 km), десна притока Конде (1.037 km), која је лева притока Ирџаша (4.248 km). Али, није то једина река Кума, која тече кроз суве степе Прикаспијске низије. Та Кума (802 km) лежи око 2.100 km на југозападу од прве. Друга Кума извире на предгорју Кавказа, на планини Кумбаши, на 2.000 m надморске висине и њене воде се користе за наводњавање, па река током лета и јесени не стиже до Каспијског језера у које утиче.

Река Белаја недалеко од Уфе

Белаја тј. бела, назив је многих река. Међу њима највећа је лева притока Каме (1.805 km) река Белаја (1.430 km). Она је богата водом, па Каме даје просечно 970 m³ воде у секунди (више него што Тиса уноси у Дунав). На далеком истоку Русије је река Белаја (396 km), лева притока Анадира (1.150 km), чије воде отичу у Берингово море (просечно 1.680 m³/s). Кубан (870 km) прима леву притоку Белају (270 km), која извире на западном делу Кавказа, испод врха Фишт (2.867 m) и десну притоку Марту (69 km). Ангара (1.779 km), отока Бајкалског језера (акваторија 31.500 km², највећа дубина 1.620 m, погрешна 1.741 m) прима леву притоку Белају (314 km). На Колском полуострву је језеро Имандра (акваторија 876 km², дубоко до 67 m) у које утиче десетак река, међу којим је и Белаја (90 km).

Вашка (605 km) је лева притока Мезења (966 km) који утиче у Бело море, а пловна је од ушћа 288 km до пристаништа Уст-Вачерга. Титовка (78 km) на полуострву Кола је кратка река са великим падом па ће њене водне снаге искоришћавати две хидроелектране. На северозападу европског дела Русије налази се још једна Кума (230 km) која истиче из Соколозера (језеро Соко), а утиче у Пја језеро (акваторија 659 km², највећа дубина 49 m) и протиче даље кроз више језера, чије отоке мењају име (Софјанга, Кундозерка, Ковдочка, Иова, Ругозерка) и најзад утиче у Бело море, дајући му 271 m³ воде у секунди. Више кратких река имају чудне називе, као да се налазе у нашој земљи: Кола, Наша, Киша, Онда, Јаја, Вага... Они немају исто значење у српском језику. Тако нпр. Кола је риба. Стари назив ове реке био је Куљјок, „рибна река“ (фински jокк значи река).

*Река Сестра на граници према
Финској*

Упознали смо „речну породицу“, њене „рођаке“ и „пријатеље“. Дакле, ту су: Мама, која постаје од десне Маме и леве Маме, Маја, Марта, Јана, Ана, Кова, Мома, Моша, Муја, Југ, Кума која није Хрома... Има ли теча Вашку? Не, он носи Титовку! Две десне притоке Оба имају називе који подсећају на енглеска имена: Том (827 km) и Кет (1.621 km). Има ли још „родбине“? Да! Десна притока Московског канала (дуг 128 km) и Волге је река Сестра (130 km). Она има своју Сестру (28 km) која утиче у Фински залив (површина 29.600 km², дужина 390 km, дубина до 100 m) Балтичког мора, 18 km северозападно од Санкт Петербурга (бивши Лењинград).

Реке кратких назива

У Србији река са најкраћим именом је Уб (57 km), чији се назив често среће у укрштеним речима. У пространој Руској федерацији постоје многе реке са кратким именима, а пишу се са 2-3 слова. Неке су релативно кратке, а друге дуже и водом богатије.

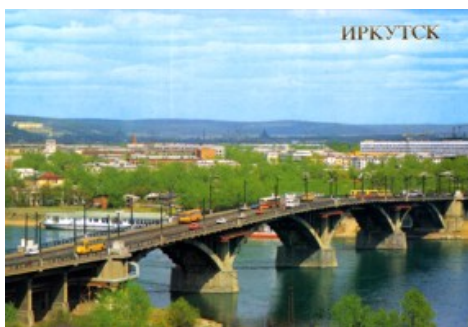
Об је циновска река са именом од два слова. Настаје спајањем река Бије (301 km) и Катунџа (688 km). Об је дугачак 3.650 km, а са Катунџом („река”) 5.410 km. Има слив површине 2.990.000 km², што је 33,8 пута веће од површине Србије (88.361 km²). Он утиче у Обски залив (дуг 800 km, дубок 10-12 m) Карског мора, уносећи просечно 12.700 m³ воде у секунди (при највишим водостајима 42.800 m³/s и најнижим 1.650 m³/s), што је два пута више од воде коју Дунав даје Црном мору. Сам назив Оба потиче из иранског језика, где гласи „аб” а значи вода, река.

Ом је десна притока Иртиша, дугачак је 1.091 km и сиромашан водом, јер највећим делом протиче кроз степу, па Иртишу даје просечно 58 m³ воде у секунди. Река Ај је лева притока Уфе (у сливу Каме) и дугачка је 549 km. Ик је лева притока Каме, дуга 571 km. Река Уд или Уда је дугачка 457 km, утиче у Удски залив Охотског мора, дајући му просечно 500 m³ воде у секунди. Река Чу („вода”, „река”) се налази у Киргизији и дуга је 1.186 km. Некада се уливала у језеро Исик-Кул са површином 6.280 km² и дубином до 702 m. Сада Чу протиче неколико километара западно од језера у близини града Фрунзеа, главног града Киргизије и крај града Чу, а затим скреће у пустињу Мојин Кум и губи се у песку, а при високим водама стиже до сланог језера Акжајкин.

Реке са називима од три слова су чешће. У нашим крајевима то су Лаб (дужине 62 km), Пек (129 km) и Лим (220 km) и десна притока Саве, Уна (214 km). У Руској федерацији таквих река је на стотине, па ћемо поменути само неке од њих.

Дон је дугачак 1.879 km са протицајем од 935 m³/s и утиче у Азовско море делтом површине 340 km². Ока је десна притока Волге у коју утиче код Њижњег Новгорода (бивши Горки) и дугачка је 1.500 km, док је њен протицај 1.298 m³/s. Вах (964 km, 665 m³/s) је десна притока Оба, а такође и река Иња (663 km, 50 m³/s). Таз (1.401 km, 289 m³/s) утиче у Тазовски залив (дуг око 330 km) дубок до 9 m. У близини ушћа Таза утиче и река Пур (389 km, 1.040 m³/s). Ија (484 km, 149 m³/s) је лева притока Ангаре. Постоји још једна Ија (512 km, 149 m³/s) лева притока Оке у Иркутској области. Сама Ока (630 km, 274 m³/s) је лева притока

Ангаре односно Братског вештачког језера (површина 5.470 km²) чија је вода поплавила плитку долину Оке на дужини од 370 km, образујући Окински залив језера. Ија је пловна на дужини од 138 km, док је Ока сплавна. Вим (499 km, 266 m³/s) је десна притока Вичегде (1.130 km, 1.160 m³/s), а ова десна притока Северне Двине. Уда (463 km, 70 m³/s) је лева притока Селенге (1.024 km, 900 m³/s) која је притока Бајкалског језера (површина 31.500 km², дубоко до 1.620 m).

Мост на Ангари код Иркутска

Поменимо још неколико трогласних река! Уса (656 km, 1.310 m³/s) је десна притоке Печоре. Уфа (918 km, 388 m³/s) је десна притока реке Беле (1.430 km, 970 m³/s), а ова лева притока Каме (1.805 km, 3.500 m³/s), која је пак лева притока Волге или тачније Самарског вештачког језера (површине 6.450 km² бивше Кујбишевско). Сим (699 km, 270 m³/s) је лева притока Јенисеја, а Уба (266 km, 168 m³/s) је десна притока Иртиша, док су његове леве притока Оша (530 km) и Чар (259 km). На руском Далеком истоку као десна притока реке Усури (897 km, 1.150 m³/s) утиче река Хор (453 km, 387 m³/s), али се она назива још Хоро и Пор.

Где су Тара и Дунав?

Река Тара постоји не само код нас – има је и у Западном сибирју. Сибирска Тара је десна притока Иртиша и дуга је 806 km, а слив површине 18.300 km² (већи од Црне Горе). Она извире у мочварама Васјуганске равнице и даје Иртишу просечно 41 m³ воде у секунди. Пловна је 325 km од ушћа. На ушћу Таре био је град Тара, основан 1594.

године. Град су често плавили велике воде, па је због тога премештен 1669. године на вишу леву обалу Иртиша. Тара је и мало насеље у Квинсленду у Аустралији, око 250 km западно од Бризбејна. У канадској провинцији Онтарио постоји село Тара (и на нашој реци постоји село Тара). У Ирској, 45 km северозападно од Даблина, налази се келтско светилиште – брдо Тара.

Река Дунав је ту, крај нас, протиче кроз Србију. У далеком источном Сибиру, испред делте Лене, 6 km од обале, лежи архипелаг Дунај (руски Дунај = Дунав). Архипелаг има само седам острва и највеће међу њима је Дунај, острво дугачко 16 km и широко до 7 km. На њему је мало насеље ловаца крзнаша, које се такође назива Дунај. У делти реке Лене је још једно мало насеље са именом Дунај. Али, ако сте помислили да је ту крај са називом Дунав, постоји још једно градско насеље у заливу Петра Великог на јапанском мору. Далекоисточни Дунај – Дунав лежи између великих градова и лука Владивостока и Находке.

Др Душан Ж. Дукић